

Feministisk plattform

ANTAGEN AV
PARTISTYRELSEN
23-24 APRIL 2009

Vänsterpartiet

Feministisk plattform

Innehåll

Inledning	3
Kvinnors rätt till sin kropp	4
Kvinnor och välfärd	8
Kvinnor och arbetsmarknad	10
Kvinnor och makt	12
Global kvinnokamp	14
Avslutning	17

Feministisk plattform

Vänsterpartiet
Box 12660, 112 93 Stockholm
partikansliet@vansterpartiet.se
08-654 08 20
www.vansterpartiet.se

Grafisk form: MATS EINARSSON
Tryck: ELANDERS 2010

Inledning

Vänsterpartiet är ett feministiskt och socialistiskt parti. Vi utgår från två politiska dimensioner, kön och klass, när vi försöker förstå samhället och utveckla och utforma en politik för en bättre värld.

Vi bekämpar patriarkatet, den kvinnoförtryckande köns- maktordning som berövar kvinnor grundläggande mänskliga rättigheter. Vi bekämpar kapitalismen, den ekonomiska världs- ordning som ger upphov till klassförtryck, globala orättvisor och krig.

Vårt mål är människans frigörelse från varje form av förtryck. För att uppnå detta mål räcker det inte att avskaffa klas- samhället, också patriarkatet måste avskaffas.

Patriarkatet

Patriarkatet kan definieras som ett hierarkiskt system av so- ciala strukturer som innebär mäns kontroll över kvinnors liv. Det bygger på mäns överordning och kvinnors underordning. I det patriarkala samhället skapas könsnormer som begränsar kvinnor och män i deras livsval.

Kvinnoförtrycket förekommer både öppet och dolt, medvetet och omedvetet. Det utövas i strid med lagstiftning, men också fullt lagligt i tolkning och tillämpning av lagarna. Det patriar- kala maktmönstret genomsyrar förhållandet mellan könen på alla områden, i privatlivet såväl som i det offentliga livet. Det återuppstår ständigt i nya former.

För att förstå klassamhället har vi hjälp av marxistiska teorier om den materiella produktionen som basen för klassförtryck genom historien. Marxismen förklarar dock inte patriarkatet. Patriarkatet har sin materiella bas i reproduktionen, den sociala verksamhet där människor föder och fostrar nya generationer. Männen som grupp utövar sin makt genom kontroll av kvin- nors sexualitet och barnafödande. De kontrollerar därigenom även kvinnors arbete i familj och samhälle. Detta får livsavgö- rande konsekvenser för kvinnor. Dels hindras de från att få del av viktiga produktionsresurser med vad det innebär för deras

möjligheter till egen försörjning och självständigt liv, dels be-
rövas de rätten till sin kropp.

I arbetsdelningen mellan könen framträder den patriarkala
strukturen tydligt. Kvinnors hela tillvaro, sexuellt, socialt, eko-
nomiskt och politiskt, kontrolleras och styrs av de villkor som
patriarkatet sätter upp för hur samhället ska organiseras. Det
är den politiska verklighet som sätter feminismen på dagord-
ningen.

Feminism

Att vara feminist är att erkänna att det finns en könsmaktord-
ning och att vilja avskaffa den. Patriarkatet är ingen biprodukt
av kapitalismen utan en självständigt verkande maktfaktor som
återfinns i alla slags samhällen genom historien. För Vänster-
partiet innebär den insikten att vi också erkänner att det finns
ett gemensamt kvinnointresse över klassgränserna.

Klasssamhället och patriarkatet är skilda maktstrukturer
med olika materiell grund. Därför måste de analyseras var för
sig. Den traditionella klassanalysen hjälper oss inte att förstå
kvinnoförtrycket. Vår politik måste bygga på insikten att frå-
gor om kön och klass inte kan överordnas eller underordnas
varandra. Politiken får inte vara könsblind, lika lite som den
kan vara klassblind.

Kampen för kvinnors rättigheter har gett viktiga resultat.
Därför är graden av kvinnoförtryck olika i olika delar av ett
samhälle, liksom i olika delar av världen. Feminismen är red-
skapet för den särskilda kvinnokamp som måste föras för att
bryta patriarkatets makt. Denna kamp förs inom politik och
arbetsliv, men också i privatlivet.

Kvinnors rätt till sin kropp

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) har
fastslagits av FN och hör till de grundläggande mänskliga
rättigheterna. SRHR innefattar rätten till sexualupplysning,
preventivmedel, abort, mödravård, rätten att frivilligt ingå äk-
tenskap och rätt till frivillighet i sexuella relationer. Det är krav
som drivs av kvinnorörelsen världen över.

Rätten till säker abort är lagfäst i Sverige, men långt ifrån en självklarhet. Tvärtom ifrågasätts denna rättighet ständigt av reaktionära krafter. Runt om i världen skärps abortlagstiftningen. Detta, liksom preventivmedelsförbud och avsaknad av eller undermålig sexualundervisning, resulterar i att flickors och kvinnors möjligheter att bestämma över sin egen kropp och när de vill föda barn blir ytterst begränsade. Vänsterpartiet motsätter sig varje inskränkning i aborträtten och menar att Sverige aktivt måste arbeta för flickors och kvinnors rätt till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i hela världen. Vänsterpartiet vill även att möjligheten till dispens för barn under 18 år att ingå äktenskap ska tas bort.

Sexualitet

Sexualiteten är omgärdad av sociala och kulturella föreställningar som förändras och varierar som en effekt av sociala, ekonomiska och kulturella skiften. Det är därför omöjligt att tala om en sexualitet bortom sociala och kulturella föreställningar och normer. Inte heller kan man tala om en specifik ”kvinnlig” respektive ”manlig” sexualitet. Alla människor förhåller sig till heteronormen, vilken formar individers självuppfattning som kvinnor och män och förutsätter att alla lever som heterosexuella. Heteronormen bidrar till att upprätthålla både isärhållandet och hierarkin mellan könen. Vi måste tala om hur normerna för manlig och kvinnlig sexualitet ser ut och bekämpa de normer som är förtryckande och diskriminerande. Kvinnors och unga tjejers rätt att uttrycka och njuta av sin sexualitet på sina egna villkor behöver stärkas.

Det är av stor betydelse att alla barn och ungdomar möter en professionell sexualundervisning som tar sin utgångspunkt i en öppen och inkluderande syn på kön och sexualitet. Även vuxna behöver tillgång till professionell sexualrådgivning.

Alla barns rätt till skolundervisning i samtliga ämnen, däribland sexualundervisning, ska garanteras. Religiösa föreställningar om kön har ingen plats i skolans verksamhet. En sekulär skola är en förutsättning för att stärka barns och ungdomars grundläggande mänskliga rättigheter. Vänsterpartiet vill att

alla grund- och gymnasieskolor drivs i offentlig regi och att all undervisning och utbildning ska vara icke-konfessionell.

Den bild av kvinnor och män som förmedlas via massmedierna är präglad av samhällets normer och maktstrukturer. På samma sätt förhåller det sig med pornografin, som framställer de ojämlika maktrelationerna mellan könen. Att koppla samman makt och förtryck med sexualitet är ett effektivt sätt att påminna kvinnor om de sexuella hot som begränsar deras handlingsutrymme och sätter ramarna för deras sexualitet. Mycket i pornografins budskap är en ständig påminnelse om vem som har makten. Det är emellertid i det patriarkala samhället som bilderna och föreställningarna om sexualitet och makt först har uppstått, inte i pornografin. Däremot är det i högsta grad väsentligt att problematisera och ifrågasätta många av de bilder som massmedierna och pornografin förmedlar och kritisera porrindustrin för dess utnyttjande av människor.

Våld

Mäns våld mot kvinnor är, oavsett var det sker, kopplat till den ojämlika fördelningen av makt mellan könen i samhället. Denna skeva maktfördelning underlättar för enskilda män att bruka våld mot kvinnor. Våld i nära relationer är kopplat till makt och förekommer därmed även i samkönade parrelationer.

Hotet om våldtäkt och annat sexualiserat våld kan ses som en form av social kontroll, som påverkar alla kvinnors möjligheter att vistas i det offentliga rummet. Trots att det sexualiserade våldet till övervägande del sker i hemmet och begås av en bekant man, tvingas kvinnor anpassa sina liv till rädslan för våld; vardagsrädslan. Det innebär att analysera sin omgivning och vara på sin vakt, att göra riskbedömningar och ständigt vara beredd. På så sätt blir mäns våld en del av alla kvinnors vardag, och i förlängningen påverkar och begränsar det sexualiserade våldet alla kvinnors liv.

Arbetet för att stoppa våldet och ge våldsutsatta skydd och stöd måste ske utifrån insikten om att våldet har sina rötter i den rådande patriarkala samhällsstrukturen. För att stärka

kvinnors rättsskydd måste rättsväsendets kompetens förbättras när det gäller sexualiserat våld. Finansieringsansvaret för kvinnojourer ska vila på hela samhället, inte bara på frivilligorganisationer och ideellt arbete.

Hedersvåld och hedersförtryck

Kvinnor, flickor och pojkar utsätts i Sverige och andra länder för ett hedersrelaterat förtryck och våld. Hedersvåldet är en del av det strukturella könsförtrycket och således inte begränsat eller kopplat till viss religion eller etnicitet. Det specifika med hedersvåldet är dock att det utövas med hjälp av kollektiva kontrollmekanismer och många gånger sanktioneras av släkt och omgivning. Syftet med förtrycket är emellertid detsamma, att flickor och kvinnor till varje pris ska underordnas männen och deras sexualitet kontrolleras. Könsförtryck som utgår från hederstänkande, såsom tvångs gifte, barnäktenskap, mödomshinoperationer och könsstympning, måste motarbetas.

Samhället har inte agerat tillräckligt kraftfullt när det gäller hedersrelaterat förtryck, ibland med hänvisning till rätten att få utöva sin kultur. Kunskaperna om hedersförtryck har varit ytterst bristfälliga. Utbildning behövs både i grupper där hederstänkandet är en del av vardagen och i de yrkeskårer som möter människor som lever ett hedersrelaterat liv.

Prostitution

Prostitution är ett uttryck för såväl social och ekonomisk ojämlikhet som för en aggressiv norm för manlig sexualitet. För att samhället ska lyckas förebygga och bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste åtgärderna sättas in mot problemets grundorsak, det vill säga mot mäns efterfrågan på kvinnor, barn och unga män för sexuella ändamål. Den svenska sexköpslagen är just en sådan åtgärd, då den kriminaliserar köparen men inte den som säljer sin kropp. Samtidigt behöver lagen kompletteras med stöd, hjälp och resurser till dem som lever i prostitution. Själva grundbulten i frågan om all prostitution handlar om mäns efterfrågan. Det är den saxis-

tiska inställningen att det är mäns ”självklara rätt” att köpa och sexuellt utnyttja andra människors kroppar som upprätthåller systemet, och det är denna självklarhet vi måste utmana.

Kvinnor och välfärd

I ett internationellt perspektiv har kvinnor i Sverige kommit långt när det gäller att bryta de ojämlika maktrelationerna mellan könen. Det är inte jämställdhetslagstiftningen som är förklaringen till den relativa framgången. Det är den svenska efterkrigspolitiken, en politik för full sysselsättning, en väl utbyggd offentlig sektor och ett generellt välfärdssystem som har varit av avgörande betydelse för kvinnorna. Det beror på att det välfärdssystem som byggdes upp i Sverige och de övriga nordiska länderna har skiljt sig på avgörande punkter från andra välfärdssystem.

Under senare tid har dock vårt välfärdssystem gått från ett i allt väsentligt generellt system till avsevärda strukturella försämringar av arbetslöshets-, sjuk- och föräldraförsäkringen. I teorin är det könsneutrala reformer, men i praktiken har de ökat klyftorna mellan kvinnor och män. Nedmonteringen av trygghetssystemen har finansierats med historiskt stora skattesänkningar. Den stöds av EU:s grundlagfasta nyliberala högerpolitik som förutsätter nedskärningar och privatisering av offentlig sektor.

Föräldraförsäkringen

Vänsterpartiet har tagit ställning för individualiserad föräldraförsäkring. Vår ståndpunkt bygger dels på att vi anser att föräldraskapet är individuellt och att varje förälder måste bygga sitt enskilda föräldraskap på en långvarig och djup relation till barnet. Dels på att uttaget av föräldraförsäkringen är skev: kvinnorna tar ut närmare 80 procent av tiden, trots att kvinnor och män har rätt till lika högt uttag. Denna skeva fördelning under småbarnsåren fortplantar sig under åren därefter genom att kvinnor i högre grad går ner till deltid för att orka och hinna med när barnen blivit större. Detta faktum

är en avgörande orsak till att arbetsgivare betraktar kvinnor som mer ”riskabel” arbetskraft, vilket i sin tur försämrar förhandlingspositionen för alla kvinnor när det gäller löner och arbetsvillkor. Detta är den grundläggande förklaringen till att kvinnor diskrimineras i arbetslivet och pensionsystemet. För att komma till rätta med det krävs en genomgripande förändring av föräldraförsäkringens utformning. Den måste också utformas så att stjärnfamiljer, ensamstående föräldrar och deras barn inte missgynnas.

Den gemensamma välfärden

En feministisk politik för kvinnors rätt och möjlighet till makt och inflytande på alla nivåer kännetecknas av det självklara att det inte ska behövas några särlösningar för kvinnor. Däremot behövs en välfärd som når alla. Det innebär en stark offentlig sektor för att alla människor ska kunna delta i arbetslivet, och stabila socialförsäkringssystem för att både kvinnor och män ska kunna kombinera privatliv, arbete och fritid över livets alla skeenden. Det är för att öka friheten som välfärdsstaten är mellanhand mellan individer.

Mycket av det osynliggjorda arbete som tidigare sköttes oavlönat av kvinnor i framför allt hemmet och jordbruket har professionaliserats. En stor del av kvinnors obetalda arbete i hem och familj har blivit yrkesarbete och utförs i den offentliga sektorn. Då många kvinnor fortfarande befinner sig i låglöneyrken både inom privat och offentlig sektor och fortfarande ofta tar ett stort ansvar för det obetalda arbetet är det också kvinnorna som grupp som tjänar mest på starka och stabila generella system och en utbyggd välfärdsstat. Nedsänkningar i vård och omsorg däremot leder till att ansvaret för vården av och omsorgen om exempelvis barn och äldre flyttas över på anhöriga, i praktiken på kvinnor. Det vill säga, professionellt, avlönat arbete omvandlas till oavlönade kvinnoysslor.

Kvinnor tvingas ofta till individuella lösningar på strukturella problem medan män i regel gynnas av strukturen. Det sker på bekostnad av kvinnorna, vars möjligheter till ett ekonomiskt självständigt liv och till att kunna delta i samhällslivet

på samma villkor som männen fortfarande är begränsade. Valet av ekonomisk politik och valet av välfärdssystem, som båda omfördelar tid och inkomster, har en avgörande betydelse för att förändra maktrelationerna mellan könen och för att långsiktigt säkra och utveckla välfärden.

Kvinnor och arbetsmarknad

Kvinnors ställning på arbetsmarknaden

När den offentliga sektorn byggdes ut gav den kvinnorna en klart förbättrad ställning på arbetsmarknaden. Det innebar att kvinnor som tagit det fulla ansvaret för det obetalda arbetet fick möjlighet att delta på arbetsmarknaden med betalt arbete i betydligt större utsträckning, även om det obetalda arbetet också fortsättningsvis till största delen utfördes av kvinnor. Det var bland kvinnorna som arbetskraftsreserven fanns, och det var i huvudsak reproduktiva arbetsuppgifter som skulle utföras. Det innebar att vi i Sverige fick en könsuppdelad arbetsmarknad där yrkena i de kvinnodominerade sektorerna värderades och lönesattes lägre än de manligt dominerade yrkena.

Starka fackföreningar har bidragit till att reglera och likställa villkoren för hel- och deltidsanställda. Däremot har kvinnors arbete alltid varit underordnat männens. Den rådande könsarbetsdelningen har präglat de fackliga organisationerna, som har utvecklat egna patriarkala strukturer enligt arbetsmarknadens modell.

Uppdelningen i kvinnliga och manliga yrken och i betalt och obetalt arbete har i stort sett inte förändrats, även om kvinnor gör vissa inbrytningar på mansdominerande yrkesområden och gränserna mellan manligt och kvinnligt överskrids. Fortfarande leder utbildningar som domineras av kvinnor till yrkesområden och anställningar med lägre lön. Även inom samma yrke och vid individuell lönesättning finns det systematiska löneskillnader mellan könen, eftersom lön inte sätts för utfört arbete, utan efter hur kvinnors respektive mäns arbete värderas av manssamhället.

EU:s påverkan

Konsekvenser av EU-politiken är den uppluckrade arbetsrätten och avregleringen av arbetsmarknaden. Detta innebär att kvinnor i allt större utsträckning hänvisas till de så kallade atypiska jobben, det vill säga deltidsarbeten, lösa anställningsformer, tidsbegränsade arbeten, oreglerade arbetsförhållanden och osäkra arbetsvillkor med låga löner, dåliga arbetsmiljöer och utan sociala rättigheter.

Heltid en rättighet, deltid en möjlighet

Kvinnor förväntas nöja sig med deltid medan heltid reserveras för män. Skillnaden är att kvinnor arbetar mer obetalt och männen mer betalt. Huvudförklaringen är att kvinnor tar ansvaret för att familjens tidsekvation ska gå ihop genom deltidsarbete. Detta beror till stor del på de normer som bärs upp av de patriarkala föreställningarna i samhället. I praktiken subventioneras mäns lönearbete, karriärmöjligheter och högre pension genom kvinnors obetalda arbete. I tider av ekonomisk kris får kvinnor i högre utsträckning ge upp sina anspråk på att få betalt för sitt allt tyngre arbete i samband med nedskärningar inom vård och omsorg.

De mekanismer som gör att kvinnor och män värderas olika framträder tydligt i könsarbetsdelningen. Eftersom arbetet upptar en så stor del av våra liv är den ett av de effektivaste instrumenten för att skapa och vidmakthålla ojämlikhet mellan könen.

Det är en prioriterad fråga för Vänsterpartiet att bryta den rådande strukturen på arbetsmarknaden, men då handlar det inte om att konkurrensutsätta eller privatisera enligt borgerlig modell. I konkurrensutsatta kvinnodominerade branscher som handel, hotell och restaurang råder samma underordning ifråga om löner och arbetsvillkor som i de offentligt finansierade och drivna verksamheterna. För att kunna åstadkomma förändringar på arbetsmarknaden måste vi komma åt strukturerna bakom den. Ett sätt är att lagstifta om rätten till heltid och höja ingångslönerna. Det handlar om att bryta de mekanismer som återskapar mäns makt och kvinnors underordning.

Viktiga reformer

Utbyggnaden av den offentliga sektorn med bra välfärdstjänster inom vård, skola och omsorg, barnomsorg på obekväma arbetstid och ett rättvist skattesystem tjänar alla på. Vänsterpartiet vill förkorta den dagliga arbetstiden genom en sänkt norm för heltid. Ett av huvudskälen till det är att skapa förutsättningar för en rättvis fördelning mellan kvinnor och män av ansvaret för barn, hem och familj och mellan avlönat och oavlönat arbete. Dagens arbetstidsnorm innebär att kvinnor blir beroende av mäns ekonomiska resurser samtidigt som män blir beroende av kvinnors obetalda arbete. De ojämlika ekonomiska förutsättningarna ärvs in i pensionssystemet och socialförsäkringarna. En arbetstidsförkortning med bibehållen lön tillsammans med en individuell föräldraförsäkring skulle sannolikt bli de viktigaste jämställdhetsreformerna i nutid.

Kvinnor och makt

Vi lever i ett samhälle som bärs upp av en maktstruktur grundad på kön, patriarkatet. Det är ett system som överordnar män och underordnar kvinnor. I Sverige har kvinnor alla formella rättigheter. Trots detta är det männen som har den avgörande makten på alla nivåer. Enskilda kvinnor kan förstås ha både makt och inflytande, men kvinnor som grupp har inte samma makt och auktoritet.

Då det inte finns några formella hinder för kvinnor att dela makten med män är kvinnornas underordning i formell mening inte legitim. Icke desto mindre är den en realitet, och det är kring denna realitet, bakom fasaden av skenbart likaberättingande, som dagens kvinnokamp måste föras.

Jämställdhet

Jämställdhet är ett könsneutralt begrepp som inte säger något om maktförhållandena mellan könen. Begreppet döljer att det finns en strukturellt grundad intressekonflikt mellan kvinnor och män med politiska konsekvenser. Det finns därför en fara i att begreppet jämställdhet definieras könsneutralt. Med jäm-

ställdhet menar man att kvinnor och män ska ha samma rätt till arbete och ekonomiskt oberoende, samma möjligheter att kombinera arbete och familj, samma rätt till sin beskärda del av den politiska makten och så vidare. Detta är oantastligt, men om de patriarkala maktstrukturerna, med mannen som norm och kvinnan som avvikande, inte tydliggörs riskerar jämställdhetspolitiken att bli en kuliss.

Arbete för jämställdhet är viktigt, eftersom det är en etapp på väg mot lika värde och verklig rättvisa mellan kvinnor och män. Det kan påvisa missförhållanden som låg kvinnorepresentation, löneskillnader och den orättvisa fördelningen av betalt och obetalt arbete. Jämställdhetsarbetet är ett redskap för att kartlägga olika strukturer, men det kan inte användas för att förändra grunderna för strukturernas uppkomst.

Redskap för förändring

Att kvinnor ska ha sin del av den formella makten har sällan kunnat ske på frivillig väg. Män har inte plötsligt börjat välja kvinnor till olika poster och positioner. Därför är kvotering alltså ett redskap för att uppnå det självklara, ett samhälle där både kvinnor och män finns representerade på alla nivåer och i alla sammanhang. Könskvotering är inget mål i sig utan ett redskap för att uppnå demokrati och rättvisa.

Den lagstiftning som gäller idag, till exempel på lönediskrimineringens område, visar sig otillräcklig när den provas. Lagstiftningen måste därför skärpas på flera områden. Den har dock en begränsad effekt när det gäller att bryta ner de patriarkala maktstrukturerna i samhället. Trots att kvinnorna har en ökad andel politiska uppdrag har männen i stort sett behållit den reella makten.

Starka motmakter

Kapitalets ökade makt och en borglig politik hotar att rasera grunden för det som kvinnor uppnått i Sverige och som är resultatet av ett framgångsrikt feministiskt arbete.

Mycket av det som har varit unikt för den svenska välfärden

överges för andra system som leder till ökade klyftor mellan fattiga och rika. Då ökar också klyftorna mellan kvinnor och män och mellan olika grupper av kvinnor. För stora grupper av kvinnor kommer det att bli svårare att få ett förvärvsarbete. De som har arbete får det svårare att förena förvärvsarbetet med ett utökat omsorgsansvar. Stoppas inte denna utveckling kan deras valmöjligheter inskränkas till att antingen utföra samhällets och familjens omsorgsarbete oavlönat i hemmet eller skattefinansierat lågavlönat arbete i högavlönade hushåll. Avståndet mellan de som har makt och de som inte har det kommer att öka ytterligare. I det långa loppet är det manssamhället som förstärks av denna utveckling.

Det finns krafter inom en bred vänster som framhärdar i att definiera in feminismen i klassbegreppet. Det hävdas att feministisk kamp enbart ska föras inom klasskampens ram och att feminismen enbart kan omfatta de kvinnor som idag lever under dubbla förtryck. Man underkänner den grundläggande analysen att könsförtrycket i samhället är strukturellt och bryter klassgränser. En sådan analys och ett sådant förhållningssätt förstärker inte bara manssamhället utan urholkar också klassanalysen.

Global kvinnokamp

Trots att kvinnor utgör mer än hälften av världens befolkning får de sällan vara med och påverka beslut som är avgörande för deras livssituation. Tillgången till och makt över viktiga resurser såsom kapital, krediter, jord, utbildning och ny teknik är orättvist fördelad. Världen över har kvinnor betydligt sämre arbets- och anställningsvillkor och lägre lön än män. Könsmaktstrukturerna är kränkande för kvinnors rätt till ett fritt och självständigt liv: rätten till kroppslig integritet, sexuell och reproduktiv hälsa, läkemedel, sjukvård, barnomsorg, utbildning, rätten till egen sexualitet och att själv välja partner. Kvinnoorganisationer och andra politiska rörelser världen över för en daglig kamp mot denna diskriminering. Vänsterpartiet är en del av den kampen.

Kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna är inte könsspecifika och inte förhandlingsbara. De är universella och odelbara. Det har slagits fast av FN att kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter och innebär att kvinnor omfattas av alla mänskliga rättigheter: medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella. De flesta samhällen vilar på patriarkala strukturer; det kan röra sig om tvångsäktenskap, månggifte, våld mot kvinnor, begrepp som heder och skam och andra normer. Inte sällan används religionen som ett medel att upprätthålla dessa normer. Och inte sällan åsidosätts flickors rättigheter till förmån för patriarkala värderingar.

Människohandel

Människohandel, så kallad trafficking, förekommer för många olika ändamål såsom tvångsarbete och slaveri, och offren kan vara både kvinnor och män. Majoriteten av människohandelns offer är dock kvinnor och barn som utnyttjas för sexuella ändamål. Sveriges biståndsarbete måste inriktas på att bekämpa fattigdom och förhindra rekrytering för sexuell exploatering. Fattigdomsbekämpningen ska ha ett tydligt könsmaperspektiv.

Rätten till abort och kroppslig integritet

Ofrivilliga graviditeter och barnafödande utgör ett enormt folkhälsoproblem i stora delar av världen. Miljoner kvinnor saknar möjlighet att använda preventivmedel, och många dör i samband med barnafödande och medicinskt osäkra aborter. Allt fler länder världen över skärper sin abortlagstiftning eller inför förbud. Det är ett enormt nederlag för kvinnorörelsen och en lika stor framgång för reaktionära religiösa krafter. Kunskap om och tillgång till preventivmedel, säkra aborter och sexualupplysning är livsavgörande och får inte under några omständigheter hindras. En politik för global utveckling innebär att Sverige tydligt markerar vikten av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter även i situationer och länder där det upp-

fattas som svåra och kontroversiella frågor. Vi bör samarbeta med och stödja de krafter som verkar för dessa rättigheter i sina respektive länder.

Kvinnor i väpnad konflikt

Patriarkala föreställningar om kvinnor och barn som mäns ägodelar leder till att systematiska våldtäkter används som ett vapen i väpnade konflikter. Hoten mot kvinnors mänskliga rättigheter och kroppsliga integritet är ett säkerhetsproblem. Det är av yttersta vikt att kvinnors politiska inflytande ökar och att de intar en central roll i arbetet med att förebygga, hantera och lösa väpnade konflikter.

Ekonomisk politik för ökad jämställdhet

De internationella finansinstitutionerna IMF och Världsbanken spelar en avgörande roll för utformningen av den ekonomiska politiken i många länder. Många av de reformer som dessa länder har påtvingats, såsom omfattande nedskärningar i offentligt finansierad välfärd och privatisering av vattentillgångar, har slagit i synnerhet mot kvinnorna. Investeringar undanhålls på för kvinnorna livsviktiga områden, exempelvis genom att många regimer väljer att investera sina knappa resurser i vapen i stället för i utbildning, bostäder och hälsovård. Sverige ska därför verka inom IMF, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna för att avtal och program ska innehålla en analys över hur effekterna förhåller sig till FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, (FN:s kvinnokonvention). Främjandet av jämställdhet mellan könen och stärkta ekonomiska och sociala rättigheter för kvinnor och flickor ska vara några av de parametrar som styr om ett land ska få ta del av svenskt bistånd eller inte.

Kvinnors asylskäl

Trots att Sverige var ett av de första länderna att underteckna FN:s kvinnokonvention följs den inte alltid. Det brister exempelvis i omsorgen och bemötandet av asylsökande kvinnor. De

har under svåra förhållanden tagit sin tillflykt hit och blir vid ett avslag tvungna att gömma sig under omänskliga förhållanden. Ofta tas kvinnors asylskäl inte i beaktande, utan de skickas tillbaka till länder där de riskerar mord, stening, livstids fängelse, tvångsgifte, utstötning från familj med isolering som följd. Den som förföljs på grund av kön eller sexuell läggning ska ha rätt till en fristad i Sverige.

Tiotusentals personer lever idag i Sverige som papperslösa utan grundläggande rättigheter, bland annat till följd av en rättsosäker asylprocess. Vänsterpartiet anser det vara självklart att även kvinnor utan papper ska omfattas av den rätt till skydd mot våld och övergrepp som gäller för alla andra kvinnor i vårt samhälle, och att de ska kunna nyttja detta skydd utan rädsla för att avvisas.

Avslutning

I hela världen diskrimineras och förtrycks kvinnor på grund av att de är kvinnor. Det är ett faktum som strider mot grundläggande mänskliga rättigheter. Patriarkatet är ingen naturlag utan en maktordning som kan och måste brytas. Den feministiska kampen är viktig och måste fortsätta att föras överallt och på alla nivåer.

Feminismen är en av världens största demokratirörelser. Vänsterpartiet är en del av denna rörelse i kampen för kvinnors rätt till sin kropp och sin sexualitet, till makt och inflytande över sina egna liv och över samhällsutvecklingen.

